

Tužan kraj hrabrog maršala

Svetozar Borojević von Bojna

Životni put barona i feldmaršala Austrougarske armije Svetozara Borojevića od Bojne započeo je u selu Umetiči (danas u Hrvatskoj) decembra 1856. godine. Nakon detinjstva u tzv. Vojnoj Krajinji uz oca, hrabrog oficira u Austrijskoj vojsci, Svetozar odlazi na vojno školovanje najpre u Petrovaradin, a zatim i u Liebenau kod Graca, gde dobija čin potporučnika, ali će njegova oficirska karijera početi munjevito da raste već 1878. godine prilikom Austro-ugarske opsade Sarajeva. Tu će iskazati veliko junaštvo i talenat za šta će biti unapređen u čin natporučnika sa kojim će doći na "Generalštabnu akademiju" u Beču. Nakon uspešno završenog školovanja, postaje jedan od instruktora na toj istoj akademiji da bi u novu 1898. godinu ušao sa činom pukovnika. Veliku ambicioznost i neskrivenu želju za napredovanjem u karijeri, mnogi vide i u

njegovom braku sa Leontinom, kćerkom Friedricha Rittera von Rosnera. U tom braku će mu se roditi sin koji će dobiti ime po svom dedu po majci - Friedrich. Svetozar će, od 1905. godine, za zasluge na raznim frontovima od cara dobiti prefiks "von" te je nadalje bio poznat po imenu Borojević Von Bojna. U to vreme je nekoliko godina bio na službi u Zagrebu, u Domobranskom okružnom zapovjedništvu. U sam osvit I svetskog rata, Borojević dobija zvanje Feldmaršal-lieutenanta, a rat će započeti kao komandant 3. Austrougarske armije. Svoje veliko teoretsko znanje iskoristio je na liniji fronta duž Slovenačko - Italijanske granice, 1915. godine, kada je Italija proglasila rat sa Austro Ugarskom, a generalštab vojske monarhije zahtevao da vojska prepusti veliki deo Slovenije Italijanima. Svetozar je odlučio da, sa svojih trideset bataljona, brani Slovenačku granicu ističući

da će Slovenci svoju hrabrost pokazati upravo na pragu svoje domovine. Od tada je Borojević von Bojna bio glavno komandujući na čitavom frontu na reci Soči. Tokom rata, Italijanska vojska je sa preko 300 bataljona napadala Austrougrasku armiju, međutim taktika Borojevića i hrabrost njegovih vojnika bili su nepremostiv problem za Italijane, što će Svetozaru doneti čin feldmaršala dok će ga slovenački narod nominovati za počasnog građanina Ljubljane, Sežane, Koprive i Karasta. Kako je pre toga već dobio orden "Komandantski krst Marije Terezije", Borojeviću je sledovala i titula Barona, međutim on je uporno želeo naziv Grofa, što su dobijali samo plemići Austro - Ugarskog porekla. Ubrzo nakon propasti carevine, Svetozar Borojević od Bojne je penzionisan tako da je do kraja života živio od skromene pomoći koju je dobijao kao vlasnik oređena Marije Terezije. Ostavši tako bez svoje domovine kojoj je posvetio čitav svoj život, umro je u Klagenfurtu na rubu egzistencije 1920. godine. O njegovom načinu ratovanja i umeću strateškog planiranja, danas uče pitomci mnogih vojnih škola u svetu. ♣

Dejan Ristić

Wolfgang Amadeus Mozart

Rođen je u Salzburgu, 27. januara 1756, gde je otac Leopold radio kao violinista, kapelmajstor i kompozitor na dvorcu salcburškog arhibiskupa. Mocartu, kao i njegovoj pet godina starijoj sestri Mariji Ani, prve časove klavira, violine i kompozicije drži otac. Mocart je imao izvanredno pamćenje i već nakon dve godine držao je nastupe i komponovao. Nakon uspeha u Minhenu i Beču, brat i sestra sa roditeljima kreću 1763. godine na turneju po Nemačkoj i zapadnoj Evropi, koja je trajala tri ipo godine i za to vreme nastupaju u preko 20 gradova. Po povratku u Salzburg i nešto više od godinu dana provedenih u Beču, Mocart sa ocem kreće na turneju po Italiji, gde ga u Rimu papa Klemens XIV odlikuje „Ordnom zlatne mamuze“. U decembru 1771. godine vraćaju se u Salzburg, razočarani što Mocart nije dobio službu. U Salzburgu ga je arhibiskup Sigismund naimenovao za koncertnog majstora svog orkestra i kako nije dobijao platu mogao je slobodno da putuje, tako da on nastavlja sa turnejama. Sigismundov naslednik, arhibiskup Hijeronimus određuje platu Mocartu, međutim ujedno uskraćuje putovanja ocu i sinu. Nakon što je podneo ostavku, kreće po gradovima sa majkom Anom Marijom u potragu za boljim poslom, bez oca koji je bio prinuđen da ostane kod kuće. U Manhajmu upoznaje familiju Veber i njihovu ćerku Alojziju, pevačicu u koju se zaljubljuje. U nadi da će se približiti Alojziji konkurisao je na mesto kapelmajstora, koje nije dobio. Alojzija se u međuvremenu preselila u Minhen i ostavila ga. Nakon pet meseci provedenih u Manhajmu, sa majkom odlazi u martu

1778. godine za Pariz, koja par meseci nakon toga umire. Vraća se u Salzburg i nakon neslaganja sa nadbiskupom odlazi za Beč (1781-1791). Sledе izvođenja njegovih opera, među njima: „Otmica iz Seraja“, „Tako čine sve“, „Čarobna flauta“, „Figarova ženidba“, „Don Žuan“, zatim „Mala noćna muzika“, simfonije u Es-duru, g-molu, C-duru ...

U avgustu 1782. godine, Mocart se ženi sa Konstancom Veber sestrom Alojzijinom i sa njom dobija šestoro dece, od kojih je četvoro ubrzo umrlo. Otac, sa kojim se još dva puta video tokom bečkih godina, umire 1787. godine. Veliku podršku u to vreme Mocart je imao od Hajdna, sa kojim se sprijateljio. Iste godine naimenovan je carskim kraljevskim kamernim muzičarem, sa veoma dobrom godišnjom platom, a godine 1791. zamenikom Leopolda Hofmana i kapelmajstorom katedrale Svetog Stefana. Pored toga što je car dozvolio izvođenje „Figarove ženidbe“, u kojoj je kritikovano društvo, Mocart je njome publiku odbio od sebe, opet zapao u finansijske teškoće i našao se na prekretnici života. U to vreme uspeha je imao samo u Pragu. Daleko od bečke publike stvorio je remek dela poslednjih godina svog života i bezuspešno pokušavao da daljim turnejama popravi finansijsko propadanje. Nakon povratka sa premijere „La clemenza di Tito“ u Pragu, vratio se u Beč sredinom septembra

1791. godine i odmah počeo da radi na premijeri „Čarobne flaute“, koja je dve nedelje kasnije bila izvedena, konačno ponovo sa uspehom. U isto vreme komponovao je motet Ave verum corpus i počeo da piše „Rekvijem“, koji nije uspeo da završi. Umesto njega to je uradio Franc Ksaver Zusmajer, njegov bivši učenik. Par nedelja posle premijere „Čarobne flaute“, Mocart se toliko razboleo da više nije mogao da ustane iz kreveta i 5. decembra 1791. godine umire, sa nepunih 36 godina. Sahranjen je dan kasnije. Uzrok smrti nije tačno utvrđen, a on je bio ubeđen da ga je neko otrovao i to je rekao Konstanci, par nedelja pre nego što je umro. Prve legende o njemu

stvorene su ubrzo nakon što je umro. Najčuvenija je ona, po kojoj ga je njegov, navodno ljubomorni kolega Salieri, otrovao.

Veliki kompozitor je sahranjen u zajedničkoj grobnici na groblju St. Marx. Nakon što je 1855. godine utvrđeno gde je sahranjen, 1859. godine je podignut spomenik na tom mestu, koji je kasnije gradska opština prebacila na Centralno groblje u Beču, zajedno sa

ostalim zaslužnim muzičarima.

Mocart se najčešće potpisivao sa Wolfgang Amadé, Amadeusom bi se nazvao samo onda kada bi se šalio. Ime Wolfgang Amadeus Mozart, uzeto je u 20. veku, od strane radio stanica i izdavača ploča. ♣

Ida Haider-Labudović

